

הלכות הדף היומי

מסכת בבא מציעא

תוכן

- א. המוכר שטר חוב להבירו וחזר ומחלו מחול ואפילו יורש מוחל2
- ב. מצא איגרות שום ואיגרות מזון שטרי חליצה ומיאונין ושטרי בירורין וכל מעשה בית דין הרי זה יחזיר.....4
- ג. מצא בחפיסה או בדלוסקמא תכריך של שטרות או אגודה של שטרות הרי זה יחזיר וכמה אגודה של שטרות שלשה קשורין זה בזה.....4
- ד. אחד הלוח משלשה יחזיר ללוח שלשה הלויין מן האחד יחזיר למלוח.....5
- ה. מצא שטר בין שטרותיו ואינו יודע מה טיבו יהא מונח עד שיבוא אליהו אם יש עמהן סמפונות יעשה מה שבסמפונות.....5
- ו. חיישינן לשני שוירי.....6
- ז. תכריך של שטרות ... אגודה של שטרות שלשה... קשר סימן ... מאי מכריז מניין מאי אריא תלתא אפילו תרין נמי אלא ... שטרי מכריז.....7
- ח. דכתיבי בתלת ידי ספרי ודלמא לקיומינהו אזלי מלוח מקיים שטריה לוח לא מקיים שטריה8
- ט. סמפון היוצא מתחת ידי מלוח אף על פי שכתוב בכתב ידו אינו אלא כמשחק ופסול ... סבר דלמא מתרמי ואתי בין השמשות וקא פרע לי.....9
- י. אם יש עמהן סמפונות יעשה מה שבסמפונות ... שנמצא בין שטרות קרועין.....9
- יא. נמצא לאחד בין שטרותיו שטרו של יוסף בן שמעון פרוע שטרות שניהם פרועין ... שנמצא בין שטרות קרועין.....10
- יב. שבועה שלא פקדנו אבא ושלא אמר לנו אבא ושלא מצאנו בין שטרותיו של אבא ששטר זה פרוע ... שנמצא בין שטרות קרועין.....11
- יג. סמפון שיש עליו עדים יתקיים בהותמיו אימא יתקיים מהותמיו.....12

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

דף כ.

א. המוכר שטר חוב לחבירו וחזר ומחלו מחול ואפילו יורש מחול

כבר התבאר במסכת כתובות דף פו. וקידושין דף מח. וב"ק דף פט. שהמוכר שטר חוב לחבירו¹, אף על פי שמכרו כדינו, וזכה הלוקח בחוב, נשאר ביד המוכר הזכות בחוב שאם חזר ומחלו ללוה, החוב מחול². אולם אסור לעשות כן שהרי מזיק את הלוקח, ונחלקו הפוסקים³ אם חייב הלוקח להחזיר השטר שבידו, ומכל מקום חייב המוחל לשלם מה שהפסיד במחילתו, וכמו שיתבאר להלן.

אפילו התנו בשעת מכירה שלא יוכל למחול, אין תנאם מועיל⁴.

יכול למחול גם קודם שיגיע זמן הפרעון⁵, וכן יכול להאריך זמן הפרעון⁶, וכן יכול למחול חלק מן החוב⁷.

¹ שו"ע ונו"כ חו"מ סו כג, ודין מכירת ומחילת שטר חוב כשיד עכו"ם באמצע, נתבאר בשו"ע סימן סו סעיף כה וברמ"א שם סעיף לב. ואכמ"ל.

² האחרונים האריכו בטעם הדבר שיכול למחול, ותמצית דבריהם שהמוכר שט"ח אפילו בכתובה ומסירה אינו יכול למכור כי אם שעבוד נכסים שיש לו על הלוה, אבל שעבוד הגוף שבהלוואה נשאר משועבד למלוה הראשון, וכיון ששעבוד נכסי אינו אלא כדין ערב, לכן כל שנסתלק שעבוד הגוף ע"י פרעון או ע"י מחילה נתבטל גם חובת הערבות ושעבוד נכסים, ואין הלוה חייב כלום למחזיק השטר. וכתב הסמ"ע ס"ק נה שאינו דומה למת הלוה שנובה המלוה מנכסיו, אף על פי שכשמת נתבטל שעבוד הגוף, דשאני התם שלא נפטר מחמת המלוה. ובקצה"ח שם ס"ק כו האריך עוד בביאור הדבר.

³ ברמ"א שם הביא שתי דיעות, ומדברי הסמ"ע בשם הד"מ משמע שהעיקר כדעת הסוברים שאינו צריך להחזיר השטר. והש"ך העלה שהוא ספיקא דדינא, ולשיטתו גם בנפרע, וכן במסר ולא כתב הוי ספיקא דדינא, ועי' קצה"ח ס"ק כז שהאריך בביאור שיטות הראשונים, וכן אם השטר כמשכון ביד המלוה. וכתב שם שאם הלוה רוצה לסלק ללוקח דמי השטר, לכו"ע חייב להחזיר השטר, וכ"כ בנה"מ שם. וכתב עוד שאם מכר לו המלוה בפירוש לצור בו, לכו"ע אינו צריך להחזיר השטר, עיין שם. ועי' דברי חיים דיני הלואה סימן כו.

⁴ שו"ע ונו"כ שם שאינו יכול להתנות לגרוע זכותו של הלוה, וכתב בשו"ע שם שאפילו סילק המוכר עצמו וריקן כל כתו שיש לו בשטר ללוקח, אפ"ה יכול למחול. והש"ך שם כתב שאפילו התנה בע"מ שלא ימחול, אם מחלו מחול.

⁵ סמ"ע שם נה

⁶ שו"ע ונו"כ שם כד

⁷ ש"ך שם פג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא מציעא

ראובן שהלוה לשמעון ונכתב השטר על שם לוי, מי שהוא בעל הממון יכול למחול⁸.
מכר המלוה השטר⁹, ומכרו הלוקח לאחר, אין הלוקח הראשון יכול למחול, וכן אם
חזר הלוקח ומכר השטר למלוה, אין הלוקח יכול למחול.
היורש של המלוה יכול למחול¹⁰, ויש אומרים¹¹ שאם הוא קטן אין מחילתו מחילה.
המלוה מעות לבנו, ומכר השטר לאחר, ומת המלוה וירשו הלוה, נחלקו הפוסקים¹²
י"א¹³ שיכול היורש למחול לעצמו ולהפסיד ללוקח. וי"א שאינו יכול.
יורשים שחלקו בנכסי אביהם וקיבל אחד מהם שטר חוב בחלקו, אין שאר האחים
יכולים למחול¹⁴.

⁸ שו"ע ונו"כ שם ס ח, כגון ראובן הלוה לשמעון וכתב השטר ע"ש לוי כאילו הוא המלוה, אין לוי יכול למחול, ובאופן שהקנה המעות לזה שהשטר על שמו, הרי הוא עיקר הבעלים גם לענין מחילה, ונראה שבאופן זה יש לפרש דברי הרמ"א סימן סו סוף סעיף כג. פתחי חושן חלק א פרק יב הערה לד

⁹ שו"ע ונו"כ שם סו לא שעיקר הטעם שיכול למחול הוא משום ששעבוד הגוף נשאר אצל המלוה הראשון, אבל הלוקח לא קנה רק שעבוד נכסי, ושעבוד זה חוזר ומכר, ואין לו עוד כלום בחוב זה. ועיי' אור שמח פ"ו מה' מכירה בדין אשה שמכרה שט"ח ונשאת אם יכולה למחול בלי הבעל.

¹⁰ שו"ע ונו"כ שם כג שהרי ירש מאביו כל השעבודים, וגם שעבוד הגוף (וכתב בד"ג כלל סו סימן כא בשם הרמ"ה שאם יש שני יורשים יכול כל אחד למחול חלקו, והיינו קודם חלוקה אבל לא לאחר חלוקה, כתב בשו"ע שם סעיף כז שאם נתן המלוה השט"ח במתנת שכ"מ אין היורש יכול למחול, שכדי שלא תטרף דעתו תיקנו גם שלא יוכל למחול.

¹¹ סמ"ע ס"ק נח בשם מהרי"ק שורש קפט שמחילת קטן הוי מחילה בטעות, והש"ך סק"פ השיג עליו, שהרי בסימן רלה סעיף א מבואר שיכול לתת מתנה משהגיע לעונת הפעומו, וה"ה שיכול למחול, וכיון שקטן שהזיק פטור, פטור מלשלם אף משיגדיל וכן שם ס"ק כ ועיי' שו"ע הרב הלכות מציעא ז. ובקצה"ח ס"ק כט כתב שלא תיקנו מחילה בפעומו אלא לתקנתו, אבל כשעושה שלא כהוגן לא, וכמבואר בסימן רלה סעיף א ברמ"א, וה"נ כיון שהוא מזיק ללוקח במחילתו, לא תיקנו לו כח מחילה, והסכים בנה"מ לסברתו. ועיי' לעיל שדעת הח"מ אבה"ע קה יז יח וב"ש טו, כדעת הש"ך שקטן יכול למחול.

¹² שם בשו"ע כג הביא ב' דיעות בזה, וכתב הסמ"ע שנחלקו בכל מוחל שט"ח שמכר אם צריך לשלם כדיון מזיק ומשלם כל דמי השטר, או שאינו משלם רק מה שקיבל, ועוד נחלקו אם יורש יכול למחול לעצמו, ולדעה ראשונה שבשו"ע אינו יכול למחול, שמוחל לעצמו אין מחילתו חלה כלל, והו"ל כאילו לא מחל וממילא צריך היורש לשלם כל דמי השטר מדין לזה ולא מדין מזיק. ולדעה שניה יכול למחול, וגם אינו משלם כל דמי השטר, דאל"כ מאי נ"מ במחילתו. אבל הש"ך כתב שלדעה שניה יכול למחול ופטור לגמרי, והטעם, שאינו מתכוין להזיק כי אם להנאתו עושה.

¹³ מסיק הש"ך להלכה שיכול למחול, ומ"מ חייב לשלם כדיון כל מוחל, ויש נ"מ במחילתו לענין שאינו יכול לטרוף מלקוחות רק משעה שמחל שאז מתחייב בניזקין, אבל מלקוחות שמשעת הלואה אינו טרוף שכבר נמחל שעבודו. ועוד נ"מ בקטן שמחל לעצמו, שמדין מזיק אינו חייב לשלם אף לכשיגדיל, וכן אשה נשואה שמחלה אינה צריכה לשלם כשהיא תחת בעלה. ובנה"מ כתב שלפי מ"ש הש"ך ס"ק קט שלענין הדמים שקיבל לאו מדינא דגרמי חייב אלא מדינא, א"כ אף קטן שמחל חייב להחזיר מעות שקיבל מאביו, עיי' שם.

¹⁴ חידושי רעק"א לסעיף כג בשם שו"ת צמח צדק סימן צג.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא מציעא

ב. מצא איגרות שום ואיגרות מזון שטרי חליצה ומיאונין

ושטרי בירורין וכל מעשה בית דין הרי זה יחזיר

כבר התבאר במסכת גיטין דף כז. ולעיל דף יח: שאם מצא איגרות¹⁵ שומא ששמו בי"ד נכסי לזה למלוה, ואגרות מזון שקבל עליו לזון בת אשתו או שמכרו בית דין קרקע למזון האשה והבנות¹⁶, ושטרי חליצה ומיאונין, וכל מעשה בי"ד כגון שטרי חלטאתא שהחליטו בי"ד נכסי לזה למלוה, יחזיר לבעליו, שאין חשש לשמא נמלך שלא ליתנם, שבי"ד אין כותבין אלא בדבר מקויים.

ג. מצא בחפיסה או בדלוסקמא תכריך של שטרות או אגודה

של שטרות הרי זה יחזיר וכמה אגודה של שטרות שלשה

קשורין זה בזה

מצא שטר¹⁷ בכלי ונתן אחד מהם¹⁸ סימן בכלי, מחזיר לו גם את השטר, וכן אם הכריז שטר מצאתי ובא אחד מהם ואמר מצאת בכלי פלוני, שאין דרך לתת שטרות בכלי כזה, מחזיר לו הכלי והשטר. י"א¹⁹ שמחזירין אפילו לגבות ממשעבדי, וי"א²⁰ שמחזירין רק לגבות מבני חורין.

¹⁵ שו"ע ונו"כ חו"מ שם יב

¹⁶ ומצא כתובה דינו כשאר שטרות, ואפילו הבעל מודה לא יחזיר, אם לא כתובה מאירוסין למ"ד (כתובות מג ב) דאירוסין אינה גובה ממשעבדי, ועיין תומים (סק"כ) מש"כ דתליא בפלוגתא דרבוותא בהטוען אחר מעשה בית דין באה"ע סי' ק', ע"ש. אורים שם מג

¹⁷ שו"ע ונו"כ סה ט

¹⁸ נראה פשוט שבכל מקום שמחזירין שטר עפ"י סימנים, מחזירין אפילו לאדם אחר שאינו לא הלוח ולא המלוה, שהרי יתכן שקנה השטר, ואפילו לסברת התומים להלן גבי אחד שלוח משלשה שאין חוששין למכירה משום שהלוקח יוציא שטר מכירה, היינו דוקא לענין להחזיר בלא סימן, אבל בסימן מודה שאין חוששין לשטר מכירה, ואף על פי שבלא"ה לא יוכל לגבות בלי שטר מכירה, מועיל בזה שהשטר בידו לענין כמה דברים. פתחי חושן חלק ב פרק ז הערה מד

¹⁹ דעת הקצה"ח שם ז

²⁰ דעת הש"ך שם כ

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא מציעא

מצא יותר משטר אחד, יש אומרים²¹ שאם הם שני שמטות אינו חייב להכריז, ואם הם שלשה או יותר כרוכים יחד, יתבאר להלן עמוד ב' בעזה"ת.

ד. אחד הלזה משלשה יחזיר ללזה שלשה הלזין מן האחד יחזיר למלזה

היו השטרות של לזוים אחרים ומלוזים אחרים, גם אם נותן סימן הכריכה לבר מחזירין לו, ואפילו בשני שמטות²².

מצא שמטות²³ על שם לזה²⁴ אחד מכמה מלוזים, והם מקוימים²⁵, יחזירם ללזה, אפילו אינו נותן בהם סימן ואחד המלוזים נותן סימן. שבודאי מהלזה נפלו, שאל"כ מי קבצם יחד.

ה. מצא שטר בין שטרותיו ואינו יודע מה טיבו יהא מונח עד שיבוא אליהו אם יש עמהן סמפונות יעשה מה שבסמפונות

המוצא²⁶ ברשותו שט"ח ואינו יודע אם המלוה הפקידו או הלזה, או שהפקידוהו בידו בתורת שלישות, יהא מונח עד שיבא אליהו²⁷ ואם החזירו

²¹ שו"ע ונו"כ שם י

²² לכו"ע בשיטת הרמ"ה, וכמו שנתבאר לעיל, ונראה שאם הוא קשר משונה אף להרא"ש הדין כן,

²³ שו"ע ונו"כ שם יא

²⁴ כתב הרמ"א שבנדון דידן אפילו בשנים הדין כן, ומה שאמרו שלשה נראה שבא לאשמענין שאפילו השני נותן סימן אין נותנין לו, והיינו אפילו בסימן מנין שאינו בפהות משלשה, ועי' בסמ"ע שמשמע שמפרש דאיירי בכרוכיך.

²⁵ שאם אינם מקוימים יש לומר שהמלוזים מסרום לב"ד כדי לקיימם, ואין מחזירין אלא בסימנים, וכדין הקודם.

²⁶ שו"ע ונו"כ שם א

²⁷ בשו"ע רסו טו סתם וכתב שיהא מונח אצלו, ומשמע שאינו צריך למסרו לב"ד, ובסימן ש גבי קבל פקדון משנים ואינו יודע ממי פסק המחבר שיהא מונח בידו, והרמ"א כתב בשם יש אומרים שיהא מונח בב"ד, ועי' סימן רכב ובשי"ך שם סק"ה, ובד"מ שם כתב בטעם שצריך למסרו לב"ד משום דאם לא כן כל אחד יערים ויאמר איני יודע וישאר אצלו, ואפשר דאיירי בפקדון מעות או הלואה שיכול להשתמש בהם, אבל באבידה שאסור לו להשתמש בה לא שייך טעם הערמה, ועוד שבאבידה אמרה תורה בפירוש ואספתו אל תוך ביתך עד דרוש אחיך אותו, הרי שיהא מונח אצלו. ובערך ש"י סימן רכב כתב שדוקא בגזל והלואה שצריך השבה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא מציעא

לאחד מהם²⁸ עבר על דברי חכמים²⁹, ואם החזירו למלוה או ללוה והוא מודה שקיבל השטר, עליו להחזירו לשליש, וחזר הדין של יהא מונח ואם הוא מכחיש שנתנו לו, יכול לגבות בו, ונחלקו הפוסקים כששניהם מסכימים לתת השטר לאחד מהם אם חוששים לקנוניא³⁰.

דף כ:

ו. חיישינן לשני שוירי

כבר התבאר לעיל דף יח: ובגיטין דף כז. שהמוציא גט י"א³¹ שבמקום ששיירות מצויות. אז חיישי' שמא אדם אחר עבר במקום זה ונפל ממנו, וחיישינן שמא יש עוד מקום כשם מקום הכתיבה, אף על גב שלא הוחזקו שני עירות ששמותיהם שוין מ"מ חיישינן שמא יש עוד עיר כשם עיר זו³², ואין מחזירים את הגט אפילו לא הוחזקו שנים ששמותיהן ושמות נשותיהן שוין.

וכן במקום בו אין השיירות מצויות, ובעיר שנכתב הגט הוחזקו ב' ששמותיהם שוין לא מחזירין.

אמרו שיהא מונח בב"ד, אבל בפקדון א"צ השבה, ויכול להיות מונח בידו, ובשו"ת פרי החיים יו"ד מהר"א סימן מ כתב עפ"י דברי שו"ת מהר"ם מלובלין סימן יב שצריך הב"ד להוציא מידו כשאינו נאמן.

²⁸ כתב בנה"מ סק"א שאם אומר השליש אח"כ נזכרתי, נאמן ועושין כדבריו, ואם יש עד אחד שמעיד שהוא שייך למלוה, חייב הלוה שבועה דאורייתא להכחיש העד, ואם העד מעיד שהוא שייך ללוה אינו כלום, ואם הלוה מודה לדברי העד שבשעת השלשה היה של מלוה אלא שאח"כ פרעו, או שמועז שאח"כ עשו תנאי אחר לשלישות הו"ל משואיל"מ, ועי' אמרי בינה דיני הלואה סימן נח.

²⁹ ולא נתבאר מה עונשו, ולפי מה שציין הש"ך לסימן נה סעיף א וסימן שפו סעיף ג, נראה דכונתו למ"ש הרמ"א שם גבי שלישי שהחזיר שטר למי שלא היה צריך להחזיר, שמשמתינן ליה עד שיקבל עליו כל אונסא דאתיליד מחמתו. פתחי חושן חלק י פרק יג הערה מב

³⁰ שו"ע ונו"כ שם ג

³¹ בב"ש שם ד

³² וכמ"ש בש"ס חיישינן לשני שוירי ודלא כשיטת הרמ"א שבשנכתב שם העיר אין חוששין גם בשיירות מצויות, א"כ מנ"ל להוכיח בש"ס דרבה ס"ל דוקא שכיה והוחזק לא מחזירים מדאמר להחזיר הגט שכתב בו שוירי מתא ושם היו שיירות מצויות דלמא שאני היכא דכתיב בגט שם העיר אף על גב דכתב הר"ן בסוגיא זו דאירי בהוחזקו עוד עיר ששמה שוירי והבי' הביא דבריו ס"ס קכ"ח מ"מ ע"י שם הנהר הוי לא הוחזקו כמ"ש הר"ן. ב"ש שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא מציעא

אבל אם במקום הכתיבה לא הוחזקו שנים ששמותיהן שוין, אף על גב במקום שנמצא גט הוחזקו שנים מחזירין, שהרי כותבים שם עיר בגט.

וי"א³³ שאם לא שכיח שיירות לא היישי' שמא נפל מאיש אחר אפילו הוחזקו שנים ששמותיהן שוין, ורק אם שכיח שיירות אז יש לחוש כיון שעברו כמה אנשים שמא נפל מאחר.

ז. תכריך של שטרות ... אגודה של שטרות שלשה... קשר סימן ... מאי מכריז מנין מאי אריא תלתא אפילו תריז נמי אלא ... שטרי מכריז

המוצא דבר הקשור בקשר משונה³⁴, הקשר הוא סימן. ודברים³⁵ שיתכן שהמוצא יתן סימן במנינם, הרי זה סימן, וגם מנין אינו סימן אלא בדרך הינוח ולא בדרך נפילה. כיון שאינו יודע אם נפלו בבת אחת.

לפיכך המוצא שטרות אם מצא יותר משטר אחד, יש אומרים³⁶ שאם הם שני שטרות אינו חייב להכריז, ואם הם שלשה או יותר כרוכים יחד, יכריז שטרות מצאתי, וצריך האובד ליתן סימן במנין השטרות³⁷ ויחזיר לו³⁸, ואם הם כרוכים בקשר משונה, אפילו בשנים יכריז והאובד יתן סימן הכריכה³⁹. אולם אם אינם כרוכים יחד שאם אינם כרוכים אף המנין אינו סימן, שסובר האובד שנפלו אחדים, ומתוך כך מתייאש.

³³ דעת הרמב"ם בב"ש שם יד

³⁴ שו"ע סימן רסב סעיף יז, אבל קשר שדרך כולם לקשור כן אינו סימן, שו"ע סימן רס סעיף י.

³⁵ שו"ע ונו"כ רסב ג

³⁶ שו"ע ונו"כ שם י

³⁷ משמע מפירשי' שצריך ליתן שני סימנים, גם מנין השטרות וגם סימן הכריכה, אבל הרא"ש כתב שא"צ רק לסימן מנין, ומה שהצריכו כרוכין ואגודין, שאל"כ גם מנין אינו סימן שסובר האובד שלא נפלו ביחד ולא יוכל ליתן סימן מנין ומתייאש, והמאירי פירש הסוגיא בענין אחר, עיין שם.

³⁸ וכדעת הרא"ש, וא"צ ליתן סימן הכריכה שלשיטתו אין הכריכה סימן אלא כדי שנדע שהמנין הוא סימן, שאם אינם כרוכים אף המנין אינו סימן, שסובר האובד שנפלו אחדים, ומתוך כך מתייאש.

³⁹ אורים ס"ק כט לדעת הרא"ש, ובס"ק כח כתב שה"ה אם לא הכריז כתיקון חז"ל אלא הכריז אבידה מצאתי ואמר זה שני שטרות מצאתי, אפילו בשנים הוי מנין סימן, אלא שחז"ל תיקנו להכריז שטרות כדי לקרב הדבר שיוכל האובד לחפש בעסקיו.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא מציעא

ויש אומרים⁴⁰ שאם השטרות של לזה אחד ומלוה אחד, והם שלשה או יותר, אם נתן סימן המנין ינתן לו, אבל סימן בכריכה אינו מועיל, ויש אומרים⁴¹ שלשיטה זו צריך ליתן סימן המנין וגם סימן הכריכה, אבל בשני שטרות לעולם אינו חייב להכריז⁴².

ח. דנתיבי בתלת ידי ספרי ודלמא לקיזמינהו אזלי מלוה

מקיים שטריה לזה לא מקיים שטריה

מצא כמה שטרות⁴³ של מלוה אחד לכמה לוויים, אם כתובים בידי סופרים שונים יתנם למלוה אפילו בלא סימן⁴⁴, ואם כתובים בידי סופר אחד ינתן למי שיתן בהם סימן⁴⁵.

⁴⁰ רמ"א שם כדעת הרמ"ה ש"ל דאף על גב דקיי"ל קשר או מנין לחוד הוי סימן, הכא בעינן מנין עם כריכה או קשירה, ומעמו, דהנך תרי שטרי דחד לזה ומלוה אינון ושמא בפעם אחת פרע הלוח, והמלוה נתנם לו כרוכין ולכך ידע שהן כרוכין (ולכן אינו מועיל מה שהמלוה נותן סימן הכריכה), או בשלוה הלוח וכו' ונתן לו השטרות כרוכין (ולכן אין הלוח יכול ליתן סימן הכריכה) ואותו שכרכן מכיר בכריכתן והאחר (זה שיתכן שממנו נפל) לא נתן אל לבו, ולכן צריך מנין עם הכריכה והקשירה, והני מילי כשאין שניהם לפנינו, אבל אם הם לפנינו ואחד יודע בכריכה או בקשירה או המנין והאחר אינו יודע לא זה ולא זה, נותנין למי שיודע, ע"כ. ובדרכי משה כתב שאה"נ סימן המנין לחוד מספיק, אלא שסימן הכריכה אינו מספיק, ולכן אמרו בגמרא דוקא בשלשה, שבפחות משלשה אין מנין סימן, והטעם שעל המנין נותן לבו להפרידם אבל על הכריכה אינו נותן לבו לשנות הכריכה, והב"ה האריך ליישב שיטת הרמ"ה ומסיק שבשלשה דברים פליג הרמ"ה על הרא"ש, הא' בשלשה שטרות ס"ל להרא"ש שלעולם מחזיר למי שנותן סימן מנין, ואילו להרמ"ה אם האחד בא לב"ד ונותן סימן הכריכה והשני לא בא כלל הרי זה הוכחה שלא ממנו נפל וינתן לנותן סימן הכריכה, אבל בב' שטרות אין זה הוכחה, שאפשר שיודע שבשנים אין מנין סימן ולכן לא בא כלל, ולכן לא ינתן לבעל סימן הכריכה. הב' לדעת הרמ"ה דוקא בלוה ומלוה אחד יש לחלק בן, אבל בשני לוויים ומלוויים, אפילו בשנים סימן הכריכה סימן טוב הוא, ויכריז שטרי מצאתי ומי שיתן סימן הכריכה מחזירין לו, ואילו להרא"ש לעולם בשנים אין מכריזין כלל. והנ' שלשיטת הרמ"ה כשאין שניהם לפנינו, והיינו כשבא המוצא לב"ד אומרים לו שבשנים לא יכריז לפי שאין הכריכה סימן, אבל כשבאים הלוח והמלוה לב"ד ומבקשים להכריז על השטרות וידוע לב"ד שהאחד יודע סימן אחד אפילו בסימן הכריכה לבד והשני אינו יודע כלל, מכריזין, ואם יבא המוצא יאמרו לו להחזיר לזה שנותן סימן הכריכה, ולהרא"ש אין כריכה סימן כלל.

⁴¹ ש"ך ס"ק כז וס"ק לא.

⁴² לכ"ע, שהרי כריכה לחוד אינו סימן, ומנין אינו סימן בפחות מנ', ועי' לעיל מ"ש בשם התומים.

⁴³ שו"ע ונו"כ שם יא

⁴⁴ ולא כתב כאן אף אם הלוח נותן סימן, וצ"ע. פתחי חושן שם הערה ס

⁴⁵ שם, שיתכן שמיד הסופר נפל, ועי' סמ"ע שמסתפק במקומים שיש לומר שבודאי נפלו מיד המלוה שהרי אין דרך הסופר לקיימם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא מציעא

ט. סמפון היוצא מתחת ידי מלוח אף על פי שכתוב בכתב ידו אינו אלא כמשחק ופסול ... סבר דלמא מתרמי ואתי בין השמשות וקא פרע לי

שובר שנמצא⁴⁶ ביד המלוח על אחד משטרותיו שהוא פרוע, אינו מגרע כח השטר, אפילו הוא כתב יד הלוח או המלוח⁴⁷ עצמו, שחוששים אנו שמא הכינו להיות מוכן כשיפרע לו שאם יודמן לו הלוח לפרוע בין השמשות ולא יוכל אז לכתוב השובר, וגם כשהוא כת"י הלוח⁴⁸ אמרינן שכתבו ונתנו ביד המלוח שיהא מוכן בידו לחתום כשיהיה לו מעות לפרוע⁴⁹.

י. אם יש עמהן סמפונות יעשה מה שבסמפונות ... שנמצא בין שטרות קרועין

שובר ביד⁵⁰ המלוח או יורשיו⁵¹ על שטר אחד, והשטר שעליו כתוב השובר נמצא בין שטרותיו הקרועים, אף על פי שהשטר עצמו אינו קרוע, סומכין על השובר⁵², אף על פי שאין עליו עדים, דכיון שהשטר נמצא בין הקרועים איתרע ואפילו טוען המלוח ברי שאינו פרוע סומכין על השובר⁵³, וקורעים

⁴⁶ שו"ע ונו"כ שם יח וכן בשו"ע ונו"כ נו א

⁴⁷ כתב הש"ך ס"ק נא שבשטר מתנה שכתוב בו תנו מאתיים וזו לפלוני ואצל המקבל נמצא שובר על השטר מתנה שהוא פרוע, שהשטר בטל, ובנה"מ חידושים ס"ק מו כתב בשם התומים שחולק על הש"ך, והסכים הנה"מ שאם נמצא שטר צוואה שכתוב בו כמה ענינים וגם כתוב בו ששטר זה פרוע, שהשטר בטל.

⁴⁸ הש"ך ס"ק נב הביא הירושלמי ומפרש שאם הוא בכת"י הלוח כשר, ועי' נה"מ.

⁴⁹ סמ"ע נט ובש"ך ס"ק נא הוסיף שאפילו עדים התומים עליו, ואפשר לקיים חתימתם ואין יודעים אם פרוע הוא (וכאן אירי בשובר על נייר בפני עצמו ונכתב ע"י סופר (וצ"ע מה טוען המלוח ומה טוען הלוח).

⁵⁰ שו"ע ונו"כ סה יח

⁵¹ ש"ך נא

⁵² וכתב הסמ"ע ס"ק שם שאפילו אין עליו גם חתימת המלוח, מ"מ כיון דאיכא ריעותא שנמצא השטר בין שטרות קרועים, וגם יש שובר, סומכין על השובר, והש"ך ס"ק נט מפקפק בדברי השו"ע שסומכין על השובר גם בלא עדים, ונשאר בצ"ע.

⁵³ ש"ך ס"ק נח, דאי בטוען איני יודע הרי בלא"ה השטר בטל, כמ"ש בשו"ע סימן נט סעיף א (וצריך לומר גם שהלוח טוען ברי שפרעתי, כדמוכח בסימן נט שם).

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא מציעא

השטר⁵⁴. וכן הדין אם נמצא השטר בין שטרותיו פרועים, שהרי הם בקרועים⁵⁵.

אבל בלי שובר אין השטר נגרע⁵⁶ במה שנמצא בין שטרות קרועים⁵⁷.

מצא שטר⁵⁸ חוב עם שטרות קרועים, לא יחזיר לא ללוה ולא למלוה, היה עמהם שובר לשטר זה, אפילו אין עדים התומים על השובר, יחזיר ללוה⁵⁹.

יא. נמצא לאחד בין שטרותיו שטרו של יוסף בן שמעון פרוע שטרות שניהם פרועין ... שנמצא בין שטרות קרועין

אחד שהלוה⁶⁰ לשני יוסף בן שמעון בשטרות משולשים ומצא המלוה אצלו שובר מקוי⁶¹ על אחד מהלויים, והשובר לא היה משולש⁶², והשטרות עצמם

⁵⁴ ש"ך נו

⁵⁵ ש"ך נו שכך גירסת הטור בגמ' וכתב עוד שהר"א ששון מסתפק אם בעיני שכולם קרועים או רובן ככולם. ⁵⁶ וכתב הסמ"ע דה"ה יורשיו גובים, וכ"כ הש"ך ס"ק סב, ואף שאינם יודעים אם הוא פרוע או לא, אבל כשהמלוה חי אינו גובה אלא כשטוען ברי שלא נפרע. והש"ך בס"ק ס וסא כתב בשם יש אומרים שבמה שנמצא בין שטרות קרועים, אף בלי שובר נגרע כח השטר, וכתב דתליא בפירוש נמצא בין שטרות קרועים, אם קאי אשטר או אשובר, וסיים דהיינו דוקא ביורשי המלוה שאינם יודעים אם הוא פרוע או לא, אבל כשהמלוה חי וטוען ברי שלא נפרע, לכו"ע גובה בו, עיין שם, ועי' נה"מ סק"ל.

⁵⁷ וכתב ש"ך נח בשם בעה"ת שער נג ח"ב, אם המלוה טוען ברי שאינו פרוע אפילו נמצא השטר בין שטרותיו קרועים וידוע לבי"ד לא הורע כחו, דאימור לא דק ואיתרמוי איתרמי ליה, וכן יורשו אם יודע מה טיבו ושאינו פרוע בודאי ה"ז גובה בשטר זה, שלא הורע כחו אלא כשנמצא בין קרועים ובסימפון, דאיכא תרתי לריעותא, (לכאורה הוא דלא כהמ"ז שהבאתי לעיל הערה מ), אף על פי שהמלוה או יורשיו טוענים ידענו שאינו פרוע, והשובר לא עשיתי אלא שיהא מוכן בידו, לא מהימן, דאיתרע ליה, ומהזירין השטר ללוה וכו', ומסתבר דכל שטרא שאינו ידוע מה טיבו, או שנמצא בין שטרותיו קרועין ויש סמפון, אף על גב דאית ביה נאמנות איתרע ליה, ע"כ.

⁵⁸ שו"ע ונו"כ שם ח

⁵⁹ שו"ע שם, ומשמע דוקא כשיש ב' ריעותות, שנמצא בין שטרות קרועים וגם שובר, אבל שובר לחוד אינו מועיל, מיהו אם יש עדים בשובר, לכאורה נראה שאפילו לא נמצא בין שטרות קרועים יחזיר ללוה.

⁶⁰ שו"ע ונו"כ מט ט

⁶¹ כתב הסמ"ע שאילו לא היה מקוים היה אפשר לומר שהמלוה הכין השובר שכשיפרענו הלוה יתן לו השובר, אבל כשהוא מקוים אין לומר כן, שאין דרך המלוה לקיים השובר אלא שהלוה מקיים השובר לאחר שבא לידו, וכיון שהוא מקוים יש הוכחה שכבר נפרע והגיע ליד הלוה וחזר והפקידו אצל המלוה.

⁶² והמ"ז לסעיף ח הקשה דמכאן משמע דשובר שאינו משולש פוסל שטרות משולשים, ואילו בשו"ע סעיף ח משמע שאינו פוסל, אפילו כשהשובר ביד הלוה, ותיירץ דדוקא בלוה משני יב"ש ס"ל להרמ"ה דלא מהני בשובר שאינו משולש, משום שיש ריעותא בשובר כיון שידוע שיש לו שני מלוים בשמות שונים, משא"כ כשכל

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

נמצאו בין השטרות הקרועים אצלו, שוב אינו יכול לגבות בשטרות אלו ושניהם בחזקת פרועים⁶³.

יב. שבועה שלא פקדנו אבא ושלא אמר לנו אבא ושלא מצאנו בין שטרותיו של אבא ששטר זה פרוע ... שנמצא בין שטרות קרועין

מת המלוה⁶⁴ ובאים יורשיו לתבוע השטר מהלוה והוא אומר פרעתי לאביכם, והיורשים אומרים לא ידענו אנו שטר זה מצאנו בין שטרותיו שאתה חייב לו, אומרים לו זיל שלם, ואם אמר להם השבעו לי, אם יש בשטר נאמנות שהאמין את המלוה ואת יורשיו עליו גובין בלא שבועה, שהרי אין לו עליהם אלא שבועה שלא פקדנו אבא ומשבועה זו פטרם שהאמינם⁶⁵.

ואם לא האמין אותם עליו ישבעו בנקיטת הפין שלא צוה להם אביהם על ידי אחר, ושלא אמר להם בפיו, ושלא מצאו שובר בין שטרותיו ששטר זה פרוע, שאם מצאו שובר עליו היה בחזקת פרוע⁶⁶, והוא שנמצא השטר בין שטרותיו הקרועים⁶⁷, ויכללו בכלל השבועה שלא אמר להם אביהם שהיה לו שטר פרוע בין שטרותיו.

לוח אין לו אלא מלוה אחד ששמו יוסף בן שמעון אין עליו לשלש את השובר, ואין בזה ריעותא במה שלא שילש אפילו להרמ"ה.

⁶³ ומשמע שכדי לפסול השטרות צריך תרתי לריעותא, והיינו שובר מקוים וגם שהשטרות נמצאו בין שטרות קרועים, ונתקשו האחרונים בזה, שבסימן סה סעיף יח משמע דבאחד מהם או בשובר מקוים או כשנמצא השטר בין שטרות קרועים סגי לפסול השטר, והש"ך ס"ק יח מצדד להגיה בטור ובשו"ע שצ"ל או נמצאו, ובחד מהם נפסל השטר, וכ"כ בביאור הגר"א, אבל הט"ז בסימן סה כתב דשאני הכא בנ"ד שאנו באים לפסול בו השטרות באופן מוחלט ולא מספק, ואפילו אם תפס מפקינן מיניה, ולכן בעינן תרתי, ובבאר הגולה כתב בשם הב"ח דשאני הכא דאיכא ריעותא בשובר שאינו משולש, והט"ז כאן דחה דבריו.

⁶⁴ שו"ע ונו"כ קה ה

⁶⁵ סמ"ע שם כ

⁶⁶ מורה שנופרע המלוה מהלוה ולא היה השטר חוב בידו להחזירו לו וכתב עליו שובר. והא דנמצא השובר ביד המלוה ולא ביד הלוה, י"ל שמא הלוה האמין למלוה והפקיד השובר בידו עד שיחפש השטר חוב, וכשלא ימצאהו יקח מידו השובר. במ"ע שם כא

⁶⁷ אבל אי לא מצא השטר חוב בין הקרועין, אמרינן דהשטר חוב בחזקתו והשובר הכין המלוה באם יבוא הלוה לפרוע לו פתאום ולא יהיה בידו השטר חוב להחזירו וגם לא יהיה לו או פנאי לכתוב לו שובר, שיהיה זה שובר מוכן בידו ליתנו לו. ואף אם נמצא השטר חוב בין הקרועין ולא מצאו שובר ביד אביהן המלוה, היו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא מציעא

ואפילו היה היורש קטן שהיה מוטל בעריסה כשמת מורישו, או אפילו נולד אחרי מות אביו, הרי זה נשבע כשיגדיל שבועת היורשין ונוטל. ומיהו זה אין צריך לישבע אלא שלא מצאתי שובר כו', אבל שלא פקדנו אבא או שלא אמר לי כו' לא, דלאו בר צוואה היה הוואל שאין ראויין לעוות להן בפני מחמת קטנותן, אין דרכו לעוות להן לפי שעה ע"י אחר, אלא היה כותב הדבר לזכרון, או היה משים הדבר בפי אפטרופסים⁶⁸.

יג. סמפון שיש עליו עדים יתקיים בחותמיו אימא יתקיים

מחותמיו

שובר שנמצא⁶⁹ ביד המלוה על אחד משטרותיו שהוא פרוע, אם עדים התומים בשובר⁷⁰, אם יודעים שהשטר פרוע השטר בטל, ואם אינם יודעים או שאינם בפנינו, אין בשובר כלום, ואם השובר מקוים, השטר בטל. משום שאין דרך המלוה לקיים שובר כי אם הלוה, ואמרינן שנפרע ולקחו הלוה לקיימו וחזר והפקידו אצל המלוה.

גובין ג"כ בהשטר, והיינו אומרים הנזדמן כך שבא השטר חוב בין הקרועין ועדיין לא נפרע. סמ"ע שם כא ופשוט דאין אנו צריכים לידע בבירור שנמצא שטר בין שטרות הקרועים, רק אנו חוששים דלמא מצאו יתומים שובר והשטר בין שטרותיו הקרועים ומכחישים אותו ולכך אנו מטילים שבועה עליהם להודות אמת. ואם נודע לנו בבירור שלא נמצא, אין עליהם שבועה כלל ממצאת שובר דאף דנמצא לא מהני לחוד, ש"ך (סקי"ב).

⁶⁸ סמ"ע כג

⁶⁹ שו"ע ונו"כ שם יח וכן בשו"ע ונו"כ נו א

⁷⁰ שו"ע ונו"כ שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

